

SECUNDA PARS HUJUS MATERIAE

QUÆ EST DE PŒNITENTIA UT EST SACRAMENTUM.

In explicatione hujus partis non habemus exitum D. Thomæ cui adhæreamus, nam, fecit morte præventus, tractatum de hoc et da cæteris sacramentis imperfectum reliquit. Et licet in 4 Sentent. eamdem fere doctrinam nobis tradiderit, tamen, cum ibi munus expositoris subiret, non potuit tam exactam methodum tenere quam in Summa habuit; cumque junior illa scripserit, non habent illud auctoritatis pondus quod in Summa obtinuit. Et ideo necessarium nobis visum est, relicto textu, propria methodo hujus sacramenti doctrinam tradere; quod etiam, Deo adjuvante, in sequentibus tomis observabimus.

DISPUTATIO XVI.

DE POTESTATE QUAM CHRISTUS ECCLESIAE CONCES-
SIT AD REMITTENDA FIDELIUM PECCATA, QUÆ
NOMINE CLAVIUM SIGNIFICARI SOLET.

Hæc potestas fundamentum est hujus sacramenti, et ideo exordium disputationum ejus ab illa duximus sumendum, quanquam de illa tractaverit Magister Sententiarum in 4, dist. 18, post plures alias de hoc sacramento. Solet autem hæc potestas nomine clavium significari, ut ibidem ex Magistro et Doctoribus constat; ne igitur necesse sit aliam postea de clavibus disputationem texere, cum inutili earumdem rerum sub verbis diversis repetitione, ideo hanc etiam metaphoram hic declarabimus, solum sub generali ratione sua, et quatenus dicit potestatem iudicariam in foro pœnitentiae; sic enim ipsum met pœnitentie sacramentum, quoad pœci-
puam et formalem partem ejus, actus est hujus potestatis, seu clavium. Alii enim actus ligandi et solvendi spiritualiter in foro ecclesiastico contentioso, licet vocari etiam soleant actus clavium, tamen per se non pertinent ad hanc potestatem remittendi peccata, ne-

que ad formalem constitutionem hujus sacramenti; et ideo in hoc libro nihil de illis dicemus, præsertim cum diffusam nimium disputationem requirant. Tamen, quia illi actus valde conjuncti sunt cum administratione hujus sacramenti, eorumque cognitio maxime necessaria est ad usum ejus, ideo huic operi adjungemus aliud, in quo de Censuris ecclesiasticis et Irregularitate disseremus. De potestate igitur remittendi peccata inquiremus imprimis, an sit, et quotuplex; deinde quid sit, ubi et objectum et actus ejus declarabimus; unde etiam constabit quas causas vel effectus habeat.

SECTIO I.

Utrum Christus dederit suæ Ecclesiae ministris potestatem specialem ad remittenda peccata post baptismum commissa.

1. Novatianorum error. — Addo in hoc titulo particulam illam, *post baptismum commissa*, quia hic jam non agimus de remissione peccati originalis, nec eorum actualium, quæ cum illo conjunguntur aliquando, et cum eo remitti debent per baptismum; nam de hac re satis a nobis dictum est in superiori libro. Tola igitur præsens disputatione est de remedio peccatorum quæ post baptismi suscepionem committuntur, et consequenter de potestate Ecclesiae ad illa remittenda. In qua refutatur antiquus error Novatianorum, qui hanc potestatem Ecclesiae negarunt, ut late tractat Cyprianus, lib. de Lapsis, a principio, ubi auctorem hujus erroris indicat fuisse Novatianum. Idem in ep. 52; et Ambrosius, lib. 1 de Pœnit., a principio; Augustinus vero, hæresi 38 dicit fuisse Novatum. Hos vero duos fuisse diversos, et alterum, scilicet Novatum, fuisse presbyterum Africanum; alterum vero fuisse Pseudoepiscopum Roman., qui contra Cornelium schisma excitavit, ut sumitur ex

Damaso in vita Cornelii, et ex eodem Cornelio in ep. 4 Decret., et ex Cypr., ep. 44, 43 et 48, alias l. 2, ep. 8 et 9, et lib. 3, ep. 11; et ex Fabiano Papa, ep. 4 Decret.: *Supervenit inquit Novatus ex Africa, et separavit ab Ecclesia Christi Novatianum, et quosdam alios.* Et ex Paciano, epist. 3 ad Sempronianum, quæ optima est contra hæresim, in 1 tomo Bibliothecæ Sanctorum. Hieronymus etiam in libro de Scriptoribus ecclesiasticis, in Novatiano, docet primum auctorem hujus erroris fuisse Novatum, qui postea Novatianum sibi adjunxit; qui tamen posteaquam Episcopus factus est, veluti caput et princeps hujus hæresis est habitus; et sæpe propter nominum similitudinem confuse de his duobus historiae loquuntur, ut videtur est in Eusebio, lib. 6, cap. 33 et 34; Nicephoro, lib. 6, cap. 3 et seqq.; Socrate, lib. 4 Historiæ, c. 28, et lib. 8 Tripartitæ, cap. 9.

2. In explicando etiam hoc errore magna est varietas. Multi enim Patres tribuunt his hæreticos, quod negaverint non solum potestatem Ecclesie ad remittenda peccata post baptismum commissa, sed etiam dixerint coram Deo esse irremissibilia per pœnitentiam, ut supra suo loco vidimus. Alii vero (ut Ruardus notavit, art. 5) dicunt eos non negasse fructum interioris pœnitentiae apud Deum, sed solum apud Ecclesiam, negando illi hanc potestatem, et consequenter etiam negando sacramentum pœnitentiae. Et quidam asserunt, Novatum in principio non negasse hanc potestatem circa omnia peccata, sed specialiter circa peccatum negantium Christum in tormentis, et propterea dixisse, hujusmodi lapsos nunquam esse admissendos ab Ecclesia ad communionem, sed monendos esse ut pœnitentiam agant; remissionem vero talis peccati Deo committantem esse. Postea vero discipulos ejus hoc extendisse ad omnia peccata. Ita sumitur ex l. 2 Tripartitæ, c. 13; et Niceph., l. 8, c. 20, et l. 11, c. 14, et l. 14, c. 24; Hieron. autem ep. 93 dicit, Novatum quidem prius id docuisse de peccato ad mortem; postea vero ad omnia peccata suum errorem ampliasse. Et ibi tribuit eumdem errorem Montano. Ambrosius vero, lib. 1 de Pœnit., c. 2 et 3, potius e contrario dicit Novatum in principio generaliter docuisse errorem, discipulos vero postea leniisse.

3. In hunc errorem consenserunt postea omnes hæretici, qui claves Ecclesiae negarunt, ut Waldenses, Wicleph., et Joan. Hus. utrefert Waldensis, l. 2 Doctrinalis fidei, c. 144 et sequentib., et t. 2 de Sacramentis, c. 135, ubi Masilianis et Jacobitis eumdem errorem tribuit ex Damasceno, lib. de Hæresibus. Idem Epiphanius, hæres. 80, et Guido Carmelita, lib. etiam de Hæresibus. Lutherani denique et omnes novatores, seu recentiores hæretici eamdem hæresim excitarunt, nam præter potestatem concionandi et baptizandi, non agnoscent in Ecclesia aliam potestatem remittendi peccata, quæ per solam fidem tolli dicunt, et per contritionem vel baptismum solum quatenus excitant fidem, ut videtur est in Rofense, ab art. 3 usque ad 15; Ruardo etiam, art. 3 et seq.; et Prateolo, verb. Lutherani; Bellar. et aliis. Fundamentum eorum est, quia hæc potestas non colligitur ex Scriptura, quod esse falsum statim ostendam. Et illatio etiam est fundata in errore, quia non solum ea quæ in Scriptura continentur, sed etiam alia quæ ex traditione habentur, et ab Ecclesia definiuntur, eamdem fidei certitudinem habent, ut constat ex materia de fide.

Christum reliquisse Ecclesiae potestatem ad remittenda peccata post baptismum commissa. — **Assertio 1.**

4. Dicendum ergo est primo, Christum Dominum reliquisse Pastoribus Ecclesiae potestatem supernaturalem ad remittenda peccata post baptismum commissa. Est de fide definita in Concilio Constant., sess. 8 et 15, et in Lateranensi, in c. Firmiter, de Summ. Trinit., et in Florentino, in litteris unionis, sub nomine clavium; expressius vero in Trident., sess. 14, c. 4, can. 3. In Evangelio duo sunt præcipua testimonia, in quibus haec veritas fundatur. Primum est Matt. 16: *Tibi dabo claves regni calorum, et quodcumque ligaveris, etc.* Aliud est Joann. 20: *Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt.* In priori fit promissio Petro tanquam capiti; tamen per illum derivanda erat, seu communicanda potestas aliis sacerdotibus. Et ideo Matth. 8 generalius fit illa promissio toti Ecclesiae. In alio vero loco fit collatio potestatis, ut constat ex verbo illo, *accipite;* et ideo hic posterior locus in discursu hujus materiæ diligenter expendendus est.

5. Hæreticorum evasio. — **Præcluditur.** — Respondent autem hæretici, potestatem ibi concessam non esse aliam a potestate prædicandi Evangelium; nam, quia per fidem re-

mittuntur peccata, et per Evangelii prædicationem fides concipitur, ideo potestas prædicandi Evangelium dicitur a Christo dari ad remittenda peccata. Sed hæc interpretatio imprimis est omnino voluntaria præter verborum proprietatem; si autem hoc modo licet Scripturam eludere, nullum fidei dogma ex illa confirmari posset. Secundo, est contra perpetuam Ecclesiæ traditionem, cuius initium ignoratur, quod est signum Apostolicae traditionis; nullus autem melius potuit nobis sensum verborum Christi aperire, quam ipsi Apostoli. Tertio, Patres omnes ita exponunt, partim super illum locum, partim aliis. Chrysostomus, hom. 70 ad Pop.; et Hieronymus, t. 3, ep. 450 ad Ediviam, q. 9, in fine, ubi dicit, illis verbis datum esse Spiritum Sanctum Apostolis quantum ad speciale potestatem remittendi peccata. Idem Anastasius, in Quæstionibus sacrae Scripturæ, q. 79, in 6 tom. Biblioth.; Ambrosius, lib. 10 in Lucam, fere in ultimis verbis; Hugo Victorinus, lib. 2 de Sacram., p. 14, c. 4, et alii, qui in citatis auctoribus modernis videri possunt. Quarto, quamvis verbum illud, *remittendi peccata*, aliquo modo applicari possit ad prædicationem Evangelii, verbum illud, *retinendi*, non potest; unde illud maxime indicat potestatem specialem et judiciariam, ut infra declarabo. Quinto, potestas prædicandi, quatenus est speciale quoddam jus datum Ecclesiæ a Christo Domino ad propagandum Evangelium, propriis et disertis verbis data est ab illo, Matt. ult., et Marci ult.: *Prædictate Evangelium omni creaturæ*; nam in his quæ pertinent ad fundamenta Ecclesiæ, Christus Dominus hoc semper servavit, ut propriis verbis uteretur; et similiter ad illud munus exercendum peculiaria Spiritus Sancti dona in die Pentecostes repperunt; ad alium ergo finem, et cum alia potestate per illa verba Spiritus Sanctus illis datus est Joann. 20. Quatenus vero illa potestas dicit solum facultatem instruendi proximum ad fidem, sic non est ex speciali concessione; nam in quolibet potest esse hæc facultas, si alioqui ipse sit in fide satis instrutus; atque hoc modo potestas remittendi peccata esset in omnibus, quia omnes possunt alios ad fidem, et ad pœnitentiam, vel charitatem exhortari, quod plane absurdum est.

6. *Alia hæretorum evasio*. — Secundo, respondent hæretici, Christum Dominum locutum fuisse in verbis illis de potestate baptizandi; nam baptismus datur in remissionem peccatorum. Cui expositioni interdum viden-

tur favere Saneti, ut videre licet in Cypriano, epist. 73 et 76; et Chrysostomo, hom. 6 in 2 ad Cor., in fine litteræ, ante partem moralem; et Isidor., lib. 2 de divinis Officiis, cap. de Baptismo. Quæ quidem interpretatio, si intelligatur per extensionem quamdam, scilicet sub ea potestate comprehendi posse potestatem remittendi peccata per baptismum, tolerabilis est propter auctoritatem dictorum Patrum; et Augustini, lib. 2 contra Parmen., c. 11, ubi generaliter dicit hanc potestatem exerceri per doctrinam et sacramenta. Et l. 50, Homil., in 23, idem significat. Unde Conc. Trid., sess. 14, c. 1, licet in fine priorem hæretorum fugam damnet, de hac vero interpretatione nihil dixit.

7. *Improbatur*. — Nihilominus tamen hæc expositio intellecta exclusive, id est, sermone nemi ibi esse de sola hac potestate, et non præcipue de potestate ad remittenda peccata post baptismum commissa, falsa est et hæretica, ut constat ex definitione Concilii Trid. ibidem, et ex traditione Ecclesiæ, et Sanctorum expositionibus, præsertim Cyrilli, 42 in Joan., c. 55, ubi dicit, Christum illis verbis ordinasse Apostolos orbis doctores et divinorum mysteriorum ministros. Et subdit homines remittere peccata, quia Spiritus Sanctus per eos remittit. Quod fit, inquit, duobus modis: primo baptismō, deinde pœnitentia. De eadem potestate exposuit illa verba Chrysostomus, hom. 83 in Joann., ubi tamen inferius subdit, nunc non esse dicendum: *Super cathedram Moysis*, sed, *super cathedram Christi*, sederunt sacerdotes, quia ejus acceperunt doctrinam. Unde hæretici colligunt potestatem hanc in sola doctrina consistere; sed prave et sine fundamento. Sensus est enim, ab illo habere sacerdotes evangelicos cathedram et potestatem, a quo fluxit et manavit doctrina evangelica. Unde idem Chrysostomus, lib. 3 de Sacerdotio, non longe a principio, præter baptismum dicit aperte esse in sacerdotibus evangelicis potestatem remittendi peccata, quam eloquenter exaggerat. Augustinus etiam, lib. 4 de Adult. conjug., cap. ult., distinguit a baptismō remissionem peccatorum, quæ post baptismum datur, et *reconciliationem* vocat et *arrham pacis*. Et libro 2, c. 9, dicit per claves Ecclesiæ remitti peccata. Et idem sentit serm. 41 de Verbis Domini, et in Enchir. cap. 63, et lib. de Ver. et fals. pœnit., cap. 9 et 10. Ubi etiam sacramentalis confessionis meminit; et hanc potestatem significatam esse a Christo dicit, cum

Lazarum suscitatum jam tradidit solvendum Apostolis; et de hac potestate intelligit verba Matth. 18: *Quocunque solveritis super terram*, etc. Idem tract. 22 in Joan.; et lib. 1 contra Advers. leg. et Prophet., cap. 17, explicat optime has claves Ecclesiæ, et lib. de Agone christiano, cap. 30 et 31, et 1 de Doctrina christ., c. 17 et 18. Unde cum idem Augustinus, tractat. 42 in Joan.; dicit, per charitatem Ecclesiæ remitti peccata, quia illis tantum remittuntur, qui per charitatem Ecclesiæ conjunguntur, quod repetit lib. 7 de Baptismo, c. 51, intelligendum est, non solum quod per merita vel orationes Ecclesiæ remittantur aliis peccata, sed per propriam potestatem ad hoc concessam a Christo; quæ tamen non est data Ecclesiæ, nisi propter eos qui sunt membra ejus, et per fidem, et suo modo per charitatem illi conjunguntur; tantum enim vult docere illis locis Augustinus schismaticos non posse extra Ecclesiæ consequi remissionem peccatorum.

8. *Ex aliis Patribus probatur assertio*. — Præterea Ambrosius, l. 2 de Pœnit., c. 7, variis exemplis confirmat, et credibilem facit hanc potestatem, et lib. 3 de Spiritu Sancto, cap. 19, ubi tamen exponens hunc locum Joan. habet hæc verba: *Homines in remissione peccatorum ministerium suum exhibent, non jus alicujus potestatis exercent*. Sed intelligenda sunt, id est, non propria et principali virtute remittunt, sed ministeriali. Unde subdit: *Neque enim suo, sed Spiritus Sancti nomine remittunt*. Quomodo de eadem re loquens, dixit Anatas. Nicen., in Quæst. S. Script., q. 6: *Etsi ergo sit homo qui audit confessionem, Deus est tamen qui per se convertit et donat*; et ibi recte explicat prædicta Christi verba. Item in eodem sensu dixit Pacianus, dict. ep. 3: *Quod ego facio, non meo jure facio, sed Domini*; *Dei enim adjutores sumus*. Et ibi expresse distinguit hanc potestatem a potestate baptizandi; et bene hoc confirmat, quia hæc potestas supponit Ecclesiæ constitutam, et cadit in illam et membra ejus. Ad quod ponderat, Christum, Matth. 17, prius dixisse Petro: *Super hanc petram edificabo Ecclesiam meam*, et postea: *Et tibi dabo claves*. Et quocunque ligaveris; et Matth. 18, prius dixisse: *Dic Ecclesiam non audierit, etc.*; et deinde: *Quacunque aligateritis*, etc. At vero Ecclesia Christi proprie constat hominibus baptizatis. Unde Augustinus, 20 de Civitate, capite sexto, explicans claves, dicit illas esse in præpositis Eccle-

siae circa subditos, citans illud 1 ad Cor. 5: *Quid mihi de iis, qui foris sunt, judicare?* at vero potestas baptizandi exercetur circa non subditos, et existentes extra Ecclesiam, ut Ecclesiæ aggregentur. Ideoque dicunt Theologi, hanc potestatem esse super corpus mysticum Christi, quod est Ecclesia, ac proinde supponere baptismum, ut Ecclesiæ januam. Eamdem veritatem docuit Athanas., orat. in illud: *Ite in castellum quod contra vos est*; et Hilarius, c. 16 in Matth., circa illa verba c. 7: *Quis est hic, qui etiam peccata dimittit?* Origenes etiam, hom. 14 in Matth., ad hunc modum exponit in sensu allegorico verba illa Christi: *Solvite et adducite mihi*. Unde cum hom. 24 in Num. dicit Christum solvisse peccata potestate, alios vero Sanctos precatione, loquitur de remissione quæ fit per modum meriti, vel satisfactionis, non de illa quæ fit per ministeriale potestatem; ut plane constat ex contextu. Alios Patres infra referam. Ex his ergo satis explosa est perversa hæretorum expositio, et veritas confirmata; et obiter etiam exposui nonnulla, quæ ex Patribus o*j*cipientur ab hæreticis, et alia in sequentibus tractabo.

9. *Ratione suadetur conclusio*. — Et hoc etiam potest confirmari ex proprietate ipsorum verborum, nam verba Christi non limitantur ad peccata infidelium, sed generalia sunt. Item hic habet locum ratio prius facta, quod potestas baptizandi jam prius data erat Apostolis; nam in virtute Christi jam baptizabant; speciale vero jus ad baptizandum universum orbem receperunt Matt. ult., vel hic etiam illis verbis: *Ecce ego mitto vos*, etc. Per alia ergo verba singularis quedam potestas ad remittenda peccata eis data est. Denique ratio seu congruentia facile ex dictis sumi potest; nam Christus Dominus reliquit speciale quamdam potestatem ad remittenda peccata hominum infidelium, qui non sunt membra ejus, quæ per baptismum exercetur; ergo fuit conveniens, ut relinqueret etiam potestatem specialem ad remittenda peccata membrorum ejus fidelium, quæ non potest esse ipsam potestas baptizandi; quia nec baptismus iterari potest, nec præcedens baptismus habet efficaciam in ea peccata, quæ post ipsum susceptum committuntur. Consequentia probatur, quia non minus erat possibilis hæc potestas quam prior, quia necesse est principalis, quæ est propria Dei (quo verbo expediuntur multa, quæ contra hanc potestatem hæretici objiciunt); nec est potestas ex-

ceilentiae, quae est propria Christi, sed ministerialis, et communicabilis Christi ministris. Neque etiam est minus necessaria hominibus baptizatis haec potestas, quia sunt fragiles, et facile cadunt a gratia baptismali. Pertinet etiam haec potestas ad perfectionem legis gratiae, et ad ostensionem justitiae et efficacitatis meritorum Christi, cum non solum per se ipsum, et per potestatem excellentiae, sed etiam per suos ministros, et ministeriale potestatem illis communicatam possit peccata remittere.

Potestatem hanc esse per modum judicii.

COROLLARIUM.

10. Ex quibus facile etiam colligitur, potestatem hanc esse judicariam, seu per modum judicii exercendam; quod etiam est de fide, ut constat ex Concil. Trid., sess. 14, cap. 4, ubi propterea can. 9 definit absolutionem esse actum judicii et sententiæ prolationem. Quod etiam maxime confirmatur ex traditione Ecclesiæ, quæ in illis verbis semper intellexit, constituisse Christum Dominum in Ecclesia sua quoddam tribunal, et reliquise judices, apud quos peccatorum et conscientiarum causæ tractarentur; quod verba illa Christi, *remittendi et retinendi peccata, ligandique et solvendi*, satis indicant, ut disput. seq., sect. 2, latius expendam. Recteque notavit Ambrosius, lib. 4 de Pœn., c. 2, ubi ait, hanc potestatem esse ad vindicanda peccata, quod spectat ad judicem; ut optime etiam explicat Greg., hom. 26 in Evangel. Et ideo dixit Hieronymus, epist. 1: *Sacerdotes habentes claves ante diem judicii judicant.* Quam sententiam usurpavit Anterus Papa in sua epist. Decret. Et optime Leo Papa, ep. 89, alias 91, ubi ait, datam esse sacerdotibus potestatem, *ut fidèles ad communionem sacramentorum per januam reconciliationis admittant.* Denique Bernard., serm. 1 de SS. Petro et Paulo: *Quid, inquit, Petro potentius, qui claves cœli tam singulariter accepit, ut præcedat sententia Petri sententiam cœli?* Non quod haec sint propriæ duæ sententiæ: una enim tantum est, quæ principalius est a Deo, et in hoc genere prior; sed dicitur hominis sententia præcedere, vel quia exterior absolutio ordine naturæ antecedit interiorem, vel quia proxime inchoatur, et quasi definitur sententia a sacerdote, et infallibiliter consequitur effectum. et rata habetur in cœlo.

11. *Ratione ostenditur.* — Ratio seu congruentia sumitur ex Concilio Tridentino, et ex his quæ supra tetigimus circa effectus penitentiae, agendo de remissione pœnae temporalis. Nam conveniens fuit longe aliter remitti peccata ante baptismum commissa, et quæ post illum committuntur; nam illa priora remittuntur per modum regenerationis, et ideo prorsus delentur, et magna facilitate. Item, quia illa peccata committuntur ante illuminationem fidei, et ideo ex parte habent aliquam excusationem, propter quam facilius venia de eis conceditur. At vero peccata commissa post baptismum, et fidei illuminationem, ex eo capite graviora sunt et medicinam postulant acerbiorum, ut ponderavit Paulus ad Hebr. 6 et 10, ac propterea remedium adversus haec peccata per modum justi judicii institui debuit. Quod etiam expediebat, ne hominibus Christianis ex facilitate veniæ peccandi occasio dari videretur. Potestas ergo ad remittenda haec peccata judicaria est. Et in hoc fundantur fere omnia, quæ ad sacramentum rite exercendum necessaria sunt, videlicet, ut minister jurisdictionem habeat, causam cognoscat, et examinet; quod non potest facere nisi prævia accusatione peccatorum; ac tandem ut supplicium et pœnam imponat, et absolvat; de quibus in sequentibus dicendum erit. Per quæ satis responsum est ad hæreticorum fundamentum.

12. *Hæreticorum objectio.* — *Diluitur.* — Sed adhuc objiciunt contra fundamentum positum ex verbis Christi, confirmando suam falsam expositionem, ex Luc. ult., ubi dicit Christus oportere prædicari in nomine suo pœnitentiam et remissionem peccatorum; ubi clare loquitur de remissione peccatorum, quæ fit in baptismo; ergo de eadem loquitur in dictis verbis Joann. 20, nam eadem die utraque verba dixit, teste Augustino, lib. 3 de Consensu Evangel., c. 25. Respondetur, quidquid sit de hoc ultimo, quod incertum est, argumentum esse nullius momenti, tum quia eadem die, imo eadem apparitione potuit Christus multa et varia docere; tum maxime quia falsum etiam est verba illa Luc. ult. limitari ad pœnitentiam baptismalem, et remissionem peccatorum, quæ fit in baptismo; non enim solis infidelibus, sed etiam fidelibus et baptizatis prædicta est pœnitentia et remissio peccatorum in nomine Christi; unde potius argumentum retrorueri potest.

SECTIO II.

Utrum hæc potestas sit ad remittenda peccata quoad culpas, vel tantum quoad pœnas; et quos actus habeat.

1. *Prima opinio.* — Fuit gravium Doctorum opinio, per hanc potestatem non posse remitti peccatorum culpas, sed solum declarari remissas, et remitti pœnas. Et in hoc ultimo est quædam diversitas, nam quidam dixerunt hanc potestatem solum esse ad remittendam pœnam temporalem, alii vero ad æternam. Priorem opinionem tenuit Magister Sentent. in 4, dist. 16 et 18; Altisiodorensis, lib. 4 Summæ, tract. 6, cap. 8; Alexander Alens., 4 part., q. 80, alias 21, memb. 1; Bonaven., dist. 18, art. 2, q. 1 et 2; et ibi Gabr., q. 2, et dist. 14, q. 2; Major, q. 2, d. 18, q. 1; et ibi Thom. de Argent., art. 3; Okam, 4, q. 9; Abulens., 1 p. Defensorii, cap. 6; et Adrianus, Quodlib. 5, art. 3, probabilem censem hanc opinionem, licet dubiam.

2. Fundamentum ejus duplex est. Primum, quia remittere peccatum quoad culpam, est proprium solius Dei, nam præcipua ratio culpæ consistit in injurya Dei, et ideo ad illum solum spectat culpam remittere. Secundum ac præcipuum est, quia haec potestas ante actionem suam semper supponit culpam remissam; ergo non est data, neque instituta ad culpas remittendas; quia nulla potentia activa ordinatur ad aliquem effectum, quem semper supponat jam factum, alioqui superflua esset: haec autem est quædam activa potentia; non est ergo propter effectum, quem semper supponit factum. Antecedens patet, quia haec potestas, ut aliquid agat, supponit in subjecto interiore pœnitentiam, et contritionem, sine qua non potest remitti peccatum, et ea posita, statim tollitur; utrumque enim est in superioribus a nobis probatum. Unde potestatem hanc, et actionem ejus inquietunt dicti Doctores significatam esse a Christo Domino, Joan. 11, ubi prius ipse solus suscitavit Lazarum, deinde tradidit discipulis solvendum; sic, aiunt, solus Deus suscit animam per contritionem, remittendo culpam; committit autem Ecclesiæ potestatem solvendi vincula pœnarum quæ manent. Et videtur expositio D. Augustini, tract. 22 et 49 in Joan., et serm. 8 de Verbis Domini; Cyrilli, vel potius Cletovæ, lib. 7 in Joan., c. 21; et Greg., homil. 26 in Evang.; Bedæ, Joan. 11; et ibi D. Thom. et aliorum.

Primarium effectum hujus potestatis esse remittere peccatum quoad culpam, et consequenter quoad pœnam.

5. Nihilominus dicendum est, proprium, primarium, ac per se effectum hujus potestatis esse remittere peccatum quoad culpam et consequenter etiam quoad pœnam æter-

nio convenient cum præcedenti in negando huic potestati effectum remissionis culpæ, propter eadem fundamenta; differt tamen, quia non solum affirmat esse ad remittendas pœnas temporales, sed etiam æternas. Ita tenet Hugo Victorinus, in Summa sentent., tract. 5, cap. 11, et lib. 2 de Sacramentis, p. 14, c. 8; Richardus de S. Victore, lib. de Potestate ligandi et solvendi, c. 12. Et fere idem tenet Medina, Cod. de Pœn., tract. 2, quæst. de Effectu absolutionis sacramentalis. Nam, licet dicat, per contritionem supponi remissam pœnam æternam, addit tamen adhuc esse clausum regnum cœlorum, donec per hanc potestatem aperiatur, et subdit, *si ex negligencia peccatoris hoc omittatur, perpetuo excludi a regno*, non tantum propter negligentiam illam, sed etiam propter peccata prius remissa per contritionem: unde sentit pœnam sensus æternam simpliciter tolli, cum remittitur culpa per contritionem, pœnam vero damni non nisi in ordine ad hoc sacramentum.

4. Fundamentum hujus partis est, quia haec potestas ad remittenda peccata, ut sit clavis regni cœlorum, oportet, ut cœlum ipsum aperiat; ergo est potestas ad tollendum peccatum, quatenus impedit ingressum regni cœlorum; impedit autem per æternam pœnam damni; ergo est potestas ad tollendam illam. Addit Medina, hoc modo sufficienter intelligi verba Christi: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis;* nam sœpe pœna peccati peccatum appellari solet, quod maxime verum erit de pœna æterna et damni. Sic etiam optime quadrat metaphora clavis regni cœlorum. Sic denique salva manet necessitas et efficacitas, tam confessionis quam contritionis, et ita facile omnia conciliantur; ita ergo sentendum est. Quia vero Hugo et Richard. de utraque pœna æterna damni et sensus loqui videntur, fortasse eos movit, quod hæc pœna cum proportione sumptæ nunquam separantur; et ideo, si æterna pœna damni non remittitur, nec pœna sensus absolute remittitur.

nam, et praeterea quoad temporalem juxta dispositionem poenitentis. De hac ultima parte non est controversia inter autores; et ideo de illa nihil dicam usque ad materiam de satisfactione. Rursus secunda pars sequitur necessario ex prima, et evidenter constat ex dictis de effectu poenitentiae virtutis, ubi ostendimus, ablata culpa necessario tolli aeternitatem poenae; et contra secundam sententiam statim ostendetur. Prima ergo pars communis est Theologorum in 4, d. 18, praesertim D. Thom., q. 1, art. 3, et d. 22, art. 4, quæstiunc. 3. In quibus locis Thomistæ omnes, Paludanus, Capreolus, Ledesma et Soto, d. 18, q. 3, art. 1, dist. 20, q. 2, art. 1; Cajet., t. 1 Opusc., tract. 18, q. 5; et Paludanus, 19 d., q. 4; ubi etiam Durand., et d. 14; et ibidem Scot., quæst. 4; Richard., d. 16, art. 4, et d. 18, art. 2, q. 1. Et in eamdem inclinat Adrianus, quæst. 2 de Clavibus.

6. *Probatur assertio ex Joan. 20. — Idem ex Luc., c. 26, suadetur.* — Fundamentum primum et præcipuum est verbum Christi Domini, Joan. 20: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.* Quod enim hæc verba intelligenda sint de remissione peccati quoad culpam, multis modis ostendi potest. Primo, ex absoluta et propria significatione verborum, quæ retinenda est quantum fieri possit, praesertim in his rebus quæ ad fundamenta Ecclesiæ pertinent; nam peccatum proprie non significat solam poenam, sed culpam; et remissio peccati, simpliciter et absolute dicta, sonat remissionem culpæ; nam remissio solius poenæ solum est remissio peccati secundum quid. Secundo, quia huius sensus consonant alia verba Christi Domini, Luc. 26: *Oportet predicari in nomine ejus poenitentiam in remissionem peccatorum;* nam ibi sine dubio loquitur de remissione culparum, et agit de prædicanda poenitentia propria legis gratiæ, quæ est per subjectionem ad claves Ecclesiæ et ad hanc poestatem.

7. *Tertio ex Matt. ostendatur. — Quarto probatur ex Apoc.* — Tertio, ex Matth. 16 et 18, retorquendo fundamentum secundæ sententiae. Nam ibi promisit Christus Dominus Petro et aliis Apostolis claves regni celorum, et addidit: *Quodcumque ligaveris, et quodcumque solveris,* etc. Unde constat hanc poestatem sub clavibus contineri; ergo per illam aperitur et clauditur, vel potius clausum relinquitur regnum celorum; proprie autem

tunc alicui aperitur regnum celorum, quod antea per culpam clausum erat, quando culpa remittitur, quia tunc datur ei jus ad regnum, ratione cuius ad illud acceptatur; ergo hæc clavis seu potestas per se primo est ad hunc effectum. Adde (quod paulo ante dicebam) fieri non posse secundum legem ordinariam, ut remittatur culpa mortalis, et maneat ullo modo reatus poenæ æternæ, seu exclusio a regno celorum; ergo, si hæc potestas habet vim ad admittendum et excludendum a regno, habet etiam vim circa radicem et fundamentum hujus exclusionis, quod est sola culpa. Expendo præterea in illis verbis signum distributivum: *Quodcumque solveris,* quia sub illo comprehendit potest et culpa, et poena; ergo, cum Christus illud absolute protulerit, ita intelligendum est. Quartto, consonat alius locus Apoc. 3, ubi de Christo dicitur habere clavem ad aperiendum et claudendum regnum celorum; que clavis sine dubitatione ulla includit potestatem excellentiae ad remittendas, non solum poenas, sed etiam culpas; at vero Christus communicavit Apostolis participationem illius clavis seu potestatis; ergo quoad utrumque effectum communicavit. Patet consequentia, tum ex similitudine metaphoræ et verborum; tum ex verbis illis, quæ præmisit: *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos.*

8. *Quinto suadetur ex traditione Ecclesiæ, et doctrina Conciliorum.* — Quinto, constat hic sensus ex traditione Ecclesiæ et doctrina Conciliorum, praesertim Florentini, in litteris unionis, et Constantiensis, in bulla Martini V contra errores Joan. Hus; maxime vero Trident., sess. 14, c. 1, ubi ait, ex illo tam insigni facto et perspicuis verbis constare, Christum dedisse Apostolis potestatem reconciliandi homines cum Deo; homines autem non reconciliantur Deo per remissionem solius poenæ, sed culpe; nam reconciliari est in amicitiam restitui. Sic enim Paulus, 2 ad Cor. 5, ait. *Posuit in nobis ministerium reconciliationis,* id est, unionis et amicitiae hominum cum Deo. Inde idem Concilium, eadem sess., cap. 3, ocens, hanc reconciliationem fieri per efficaciam hujus potestatis et sacramenti, subdit, d' illam consequi solere conscientiae pacem et tranquillitatem, quæ proprio sequitur ex remissione culpæ; et c. 4 ait, quando continet hominem per contritionem justificari, Deoque reconciliari, ipsam reconciliationem non esse adscribendam contritioni sine voto sacramenti, etc. Unde constat, et reconciliationis no-

mine intelligere Concilium ipsam culpæ remissionem et sanctificationem, et docere, hanc ipsam esse proprium effectum hujus potestatis clavium. Idem sumitur ex eodem Concilio, can. 2, 3 et 9 ejusdem ses., et sess. 6, c. 14, quæ omnia loca conferenda sunt et ponderanda. Quod in sequentibus iterum faciemus, agentes de forma, et de dispositione necessaria in hoc sacramento.

9. *Sexto ex decretis et Patribus convincitur.* — Sexto, sumitur optimum argumentum ex antiquis decretis, et Patribus præcipientibus, ut hominibus existentibus in articulo mortis, et petentibus a sacerdote remissionem peccatorum, eam non deneget, ne illos exponat periculo æternæ damnationis; supponunt ergo a sacerdotibus remitti ipsam culpam, nam æterna damnatio solum est propter culpam. Hujusmodi autem decreta ex Julio et Cœlestino Pontificibus, et ex Concilio Africano, et aliis, inveniuntur, 26, q. 6, c. 5. *Si Presbyter,* et sequent. Et similem doctrinam habet Augustinus, epist. 180, ubi dicit, tempore persecutionis pastores non debere oves deserere, quia eo tempore alii petunt baptismum, et alii reconciliationem per poenitentiam. Et subdit: *Ubi si ministri desint, quantum extitum sequetur eos, qui de hoc seculo vel non generati exirent, vel ligati?* Unde Chrysostomus, lib. 2 de Sacerdotio, c. 4, differentiam constituens inter sacerdotes legis veteris et novæ, dicit illis licuisse leprosos, non purgare quidem, sed purgatos probare: *Ali vero nostris sacerdotibus, inquit, non corporis lepram, sed anime sordes, non dico purgatas probare, sed purgare prorsus, concessum est.* Et Ambrosius, lib. 1 de Pœnit., cap. 7: *Vult, inquit, Christus plurimum posse discipulos suos, vult a servis suis nomine suo ea fieri, quæ ipse faciebat in terris.* Et infra: *In baptismo remissio omnium peccatorum est. Quid interest, vel per poenitentiam, vel per lavacrum hoc jus sibi datum sacerdotes vendicent?* Et eodem sensu, lib. 2 de Cain et Abel, cap. 4, dicit remitti peccata per officium sacerdotis sacramque ministerium. Hoc ipsum etiam sensit Hieronymus, epist. 150. Et confirmant multa ex ad ductis in præcedenti sectione; ex quibus colligitur communis consensus Patrum, quem Tridentinum citavit.

10. *Ratione ostenditur assertio. — Evasio eluditur.* — Ultimo declaratur hæc veritas ratione, refellendo simul duas priores sententias. Nam hæc potestas non est ad remittendam solam poenam temporalem; ergo æter-

nam; ergo etiam culpam. Antecedens (præter omnia dicta) probatur variis conjecturis. Primo, quia alias talis potestas esset valde imperfecta et limitata in illo ordine; Christus autem in illis verbis: *Sicut misit me vivens Pater, et ego mitto vos, Accipite Spiritum Sanctum,* clare significavit se concedere Apostolis excellenter quamdam et perfectissimam potestatem. Unde argumentor secundo, quia alias colligi non posset, ex vi illius potestatis conferri hominibus gratiam aliquam sanctificantem; quod est contra veritatem hujus sacramenti. Sequela patet, quia ad remittendas poenas temporales non est necessaria infusio gratiæ; unde per indulgentias remittitur poena, et non datur gratia ultra meritum operantis. Ex quo fit tertio, ut talis potestas parum sit necessaria, quia ad remissionem poenæ sunt alia multa remedia, et faciliora; et consequenter ex vi illorum verborum, *Quorum remiseritis peccata, etc.,* vix aut nullo modo posset colligi sacramentum poenitentiae esse medium, necessarium ad salutem; quia remissio poenæ temporalis non est necessaria, quatenus in hac vita fit. Quarto, quia baptismus non est institutus ad remittendum solam poenam temporalem; ergo neque hæc potestas, nam hæc duo sacramenta in hoc equiparantur a Concilio Tridentino, sess. 6, c. 14, et sess. 14, c. 1. Quia sicut baptismus est propter remissionem peccatorum, quæ ante illius susceptionem committuntur, vel contrahuntur, ita hoc sacramentum, seu hæc potestas est propter remissionem peccatorum, quæ post baptismi susceptionem commissa sunt. Item, quia sicut baptismus est veluti navis seu arca liberans a diluvio, ut Petrus, 1 Canonic., significat, ita (ex Patrum sententia) poenitentia est secunda tabula post naufragium; si autem culpas non auferret, nec reatum poenæ æternæ, non esset remedium necessarium ad vitam æternam consequendam. Dices, esse secundam tabulam ratione contritionis. Sed hoc repugnat Tridentino dicenti, contritionem sine sacramento, vel voto ejus, non habere hunc effectum. Et ideo Concilium Florentinum, in Decreto Eugenii, remissionem peccatorum dixit esse rem hujus sacramenti, id est, effectum. Et Tridentinum, sess. 14, c. 1, addit, præcipuum efficaciam sacramenti ad hunc effectum consistere in absolutione, quæ est actus hujus potestatis.

11. *Solvuntur fundamenta secundæ sententiae.* — Et ex his facile probatur altera pars

seu secunda consequentia; nam rationes ad ductæ, præsertim secunda et quarta, de culpa procedunt. Et præterea est manifesta ratio, quia pœna æterna nunquam remittitur per se primo ipsa sola, sed simul cum culpa, tanquam necessario cum illa conjuncta, et ab illa pendens quantum ad æternitatem. Quod manifeste docuit Concilium Tridentinum, sess. 6, c. 14. Et ideo diximus, secundum fidem, simul cum culpa remitti æternam pœnam. Dicere autem, per contritionem culpam absolute remitti, pœnam autem æternam solum sub conditione hac, nisi sacramentum neglexerit, alienum est a modo loquendi Scripturæ et Sanctorum, et novum ac sine fundamento. Præsertim cum Concilium Tridentinum, sess. 14, c. 4, doceat, etiam ipsam culpam non remitti nunc in lege nova per contritionem nisi in ordine ad claves, et cum voto sacramenti; ergo etiam remissio culpæ includit aliquo modo conditionem, non tamen ut pendentem ex futuro eventu, sed ex præsenti proposito. Quapropter sicut, si postea ex negligentia culpabili non impletat quis conditionem, subiciendo illa peccata huic potestati, peccat quidem, et amittit gratiam, priora autem peccata non redeunt, ita etiam in eodem casu punietur pœna æterna propter novum peccatum, non tamen propter præcedentia, prius remissa, quia non magis remissio æternæ pœnæ facta est cum dependentia a futuro effectu, quam remissio culpæ; nec per contritionem ante sacramentum minus remittitur pœna æterna, quam in lege veteri remitteretur; derogat enim hoc contritioni, et perfectioni legis gratiæ, estque sine fundamento confutum.

12. *Satisfit fundamentis prioris sententiae.* — Atque ex his satis responsum est ad secundam sententiam. Primum vero fundamentum primæ opinionis aque procedit contra ipsam; nam etiam solus Deus potest pœnam temporalem remittere, si propria auctoritate, et tanquam principale agens id faciat; si autem loquamus de remissione per ministerium, sicut Deus committit homini tanquam ministro et instrumento suo judicium de pœnis, ita etiam de culpis, et utrarumque remissionem, ut videre licet suo modo in Christo Domino, ut homo est. De secundo fundamento illius sententiae ex professo infra disputandum est: nunc breviter dico, et falsum assumere, quia sine perfecta contritione possunt aliquando peccata tolli per hanc potestatem; et male colligere, quia etiam illa peccata, quæ tollun-

tur per contritionem, non tolluntur sine ordine ad hanc potestatem, quæ per se ordinata est ad illa etiam tollenda.

13. Pater autem, in testimonio ibi citatis, primo intendunt Deum esse, qui sua virtute animam vivificat; ut autem hominibus ut ministris. Et hoc etiam significatum est in facto illo Joan. 4; tamen ibi per actions diversis temporibus factas illa repræsentatio facta est, quia non poterat corporaliter fieri alio modo; tamen in re ipsa satis est, quod homo per hanc potestatem non operatur sua virtute, sed divina, ut explicavit D. Thomas supra, 3 p., q. 84, a. 3, ad 3. Præterea etiam intendunt Sancti docere, Deum prius sua gratia excitare interius hominem ad poenitentiam et vitam spiritualem comparandam, ut postea possit a sacerdotibus absolviri; non tamen dicunt semper necessarium esse, ut propter illam excitationem præcedat semper vera contritio, vel justificatio. Nam Augustinus, citatis locis, et lib. 50 Hom., in 17, sentit peccatorem a Domino excitatum per internam poenitentiam, licet sit aliquo modo vivificatus, non tamen esse plene solutum aut liberum ad ambulandum; quia licet habeat aliquem vitæ motum, quem solus Deus infundere potest per contritionem, vel attritionem, non tamen est plene liber, quia vel nondum est vere justificatus, vel certe non sine ordine ad claves sacerdotum, apud quos est potestas per se efficax ad remittenda peccata. Et hoc sensu dixit etiam Augustinus, conc. 2 in Psalm. 101, Ecclesiam quidem posse dare absolutionem peccatorum, mortuum autem susciliari non posse nisi clamante Domino; suscitationem enim vocat ipsam voluntatem poenitendi efficacem, et cum vero dolore, sive contritionis, sive attritionis, ut dixi. Quod etiam expressius significavit Beda, Joann. 4. Gregorius autem obscurius loquitur, dum ait, sacerdotes auferre pœnam. Pie tamen explicandus est, quod virtutem clavium explicaverit per effectum nobis notiorem, non vero aliud excluserit.

14. Et iuxta hæc etiam explicanda sunt difficultaria verba Hieronymi, Matth. 16, ubi sequitur videtur legales, et evangelicos sacerdotes, quod sicut illi inter lepram et lepram discernebant, lepram autem auferre non poterant, ita et hi se gerant circa peccata. Sensus enim Hieronymi non est negare simpliciter hanc potestatem, sed docere non esse positum in arbitrio sacerdotis tollere aut retinere peccata, quando, vel quomodo volue-

rit, quasi possit vel *damnare innoxium*, vel *absolvere pravum* et indispositum; quem abusum ibi graviter reprehendit. Et quoad hoc comparat sacerdotem evangelicum cum legali, quod sicut ille non poterat suo arbitrio discernere inter lepram et lepram, sed juxta merita causæ, ita nec sacerdos evangelicus judicare debet aut potest de peccatis juxta suum beneplacitum, sed juxta personarum dispositionem. Quoad potestatem vero non facit eos æquales; nam de sacerdote legali solum dicit potuisse discernere quis esset mundus vel immundus; de evangelico vero ait, audita peccatorum causa, posse ligare et solvere. Comparat igitur illos secundum quamdam proportionalitatem, non secundum æqualitatem, ut recte notarunt Ruardus, art. 3, et Castro, Contra hær., verbo *Absolutio*, hær. 1. Et satis confirmari potest ex citata epistola Hieronymi 450, quæst. 9, ubi ait, accepisse Apostolos, Joan. 20, potestatem remittendi peccata et faciendo filios Dei adoptivos.

Duo actus hujus potestatis explicantur.

15. *Prior.—Posterior actus.* — Atque ex his facile possunt explicari duo actus hujus potestatis, quos Christus Dominus indicavit per verba *remittendi et retinendi peccata*, et per verba *solvendi et ligandi*; utrumque enim verbum potest et ad culpam simul cum æterna pœnam, et ad temporalem pœnam referri. Priori modo actus per se intentus, et propter quem primario datur hæc potestas, est vera remissio et ablatio culpæ, quod fit per propriam et positivam actionem. Unde fit, ad hunc actum pertinere collationem gratiæ sacramentalis, expulsivæ culpæ mortalis, quia culpa non remittitur sine gratiæ infusione; imo nec remitti posset per physicam actionem sacramenti, nisi per effectuam gratiæ, quia non intervenit ibi alia forma, quæ per talem actionem fieri possit. Nec refert, quod interdum per hanc potestatem sola venialia peccata remittantur, ad quem effectum non requiritur gratiæ infusione; quia hoc quasi accidentarium est respectu hujus potestatis, quæ de se sufficiens est ad remittenda mortalia peccata, et ideo semper conferit gratiam. Unde licet alias possint peccata venialia sine infusione gratiæ remitti, tamen per hanc potestatem nunquam sine illa remittuntur. Imo hinc ulterius inferri potest, hanc potestatem de se sufficientem esse ad primam gratiam conferendam, quia hæc est, quæ culpam mortalem excludit. Sed de hac re infra ex professo disputabimus, tractando de dispositione necessaria ad effectum sacramenti poenitentiae. Alius vero actus retinendi peccata non est positivus, nec fit per directam actionem hujus potestatis, quia nec potestas hæc culpam influit, aut conservat, nec impedit remissionem ejus, cum totum hoc sit contra finem hujus potestatis, sed iuridicam sententiam profert, hunc esse indignum remissionis peccati; et hac ratione dicitur retinere peccata.

16. *Eosdem actus exerceri circa penam suo modo.* — Eosdem vero actus potest hæc potestas exercere circa temporalem pœnam, quam in modo sit aliqua diversitas, præser-tim quoad actum ligandi. Duobus enim modis dici potest temporalis pœna tolli vel remitteri per hanc potestatem, scilicet, et per ipsum actum absolutionis, seu remissionis peccatorum, et per impositionem alicuius satisfactionis. Prior modus declaratur ex dictis supra circa primum effectum virtutis poenitentiae, ubi diximus cum mortali culpa semper tolli æternam pœnam, non tamen semper omnem pœnam temporalem, sed commutari eternam in aliquam temporalem, majorem, vel minorem, juxta dispositionem poenitentis. Hoc igitur totum fit per unum actum hujus potestatis, servata proportione, ut in sequentibus latius dicemus. Quatenus ergo hæc potestas remittendo peccata non remittit semper totam temporalem pœnam, sed in illam commutat æternam, dici potest ligare seu retinere peccatum quoad aliquam pœnam, etiam dum remittit culpam; illa autem retentio solum est indirecta, quia hæc potestas non ita ligat pœnam, ut faciat hominem illa dignum; sed tantum non ita absolute remittendo æternam pœnam, quin loco illius statim succedat aliqua temporalis, et reatus ejus ex vi culpæ, quia licet remittatur, non tamen cum perfecta dispositione, vel satisfactione. Quatenus vero ex efficacitate sua semper commutat æternam pœnam in minorem temporalem, quam si ne illius efficacia commutaretur, cæteris paribus, ideo per ipsummet actum remittendi culpam dici potest exercere actum remittendi aliiquid temporalis pœnam; et hæc remissio directe et per se fit ex efficacia hujus potestatis. Quæ efficacia in verbis illis continetur: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*, nam ex vi illorum hæc potestas est perfecta, et sufficiens ad plenam remissionem conferendam, si reus sit ad illam dispositus, ut